

007/1129

1926-1930

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS
FÖRENINGEN

DÅ ÄR DET JUL IGEN

JULRIM OCH JULDANS
6/8 ONE-STEP

nr.4
2020

Förlags-A. B. Musikaliska Knuten Stockholm

Kr.

KALENDARIUM 2021

Mars/april	Svenska musikbiblioteksföreningens årsmöte
12–13 april	Norsk lydarkivkonferens. Plats: Nya Deichman Björvika bibliotek, Oslo
25–30 juli	IAML-kongress i Prag, Tjeckien
15–17 oktober	Classical Music in Contemporary Media and Society, Göteborg

KALENDARIUM 2022

19–24 juni	IAML-kongress i Stellenbosch, Sydafrika
------------	--

Dekorativ bild Annie Spratt, Unsplash.com. Omslag: Framsida från en julschlager från förr.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörernas ruta	10	Minnesord över Karin Oscarsson 1941–2020
4	Rapport från en workshop om bokhistoria	12	Musikböcker & noter under 2020
6	Intervju med Gustaf Bergel, bibliotekarie på Svensk Musik	15	Summary in English

www.iaml.info

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksföreningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Tobias Danielsson & Gunnel Jönsson
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 mbnytt@gmail.com

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 350:-, institutioner 700:-, veteraner, studerande,
arbetslösa 150:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära medlemmar

Gunnel Jönsson. Foto Tobias Danielsson.

Efter en liten förbättring för oss under sommaren, har nu covid-19 fortsatt att sprida sig.

Stängda bibliotek – eller i varje fall uppmaningar "KOM INTE HIT" eller lite snyggt som här på Lidingö

stadsbibliotek – *Avstå från biblioteksbesök om du kan. Besökare, studenter kom – och försvann.*

Men på Zoom kan man ses! Och det har styrelsen gjort. Två av sex stycken var på jobbet, övriga satt vid datorn eller mobilen. Och vi tittade framåt. Planering inför ett årsmöte i mars pågår nu för fullt. Vi funderar på vilken typ av presentation/föreläsning vi ska bjuda på. Välkomna med tips.

Hoppas att ni i lugn och ro kan läsa årets sista nummer med en intressant intervju med Gustaf Bergel som slutar på Svensk Musik i juni nästa år. Han har varit en trogen medlem i 20 år! Och det är det många som har. Däremot är det svårare att hitta nya och dessvärre försvinner våra organisationsmedlemmar. På fyra år har vi tappat 25 medlemmar och fått 4 nya. Men nytt år, nya tag! Vår webbmaster Ove Wahlqvist har arbetat med vår hemsida för att vi ska få en lösenordsskyddad sida med en medlemsöversikt. Mer information kommer att mejlas ut till alla enskilda medlemmar.

Med detta önskar jag alla medlemmar – enskilda och organisationer – en GOD JUL och ett riktigt GOTT NYTT ÅR!

Gunnel Jönsson, ordförande SMBF

Redaktörernas ruta

Kära läsare

Här kommer lite läsning för mellandagarna. Böcker och noter som kommit ut under året sammanställt av Tobias Danielsson, Elisabet Andersson redogör för en workshop i bokhistoria, en intervju med Gustaf Bergel och så en runa över

Karin Oscarsson. Pia Shekhter minns henne som privatperson och yrkesmänniska.

Gunnel Jönsson & Tobias Danielsson

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteksföreringen)

Rapport från en workshop om bokhistoria

Elisabet Andersson, bibliotekarie, Musik och teaterbiblioteket, text

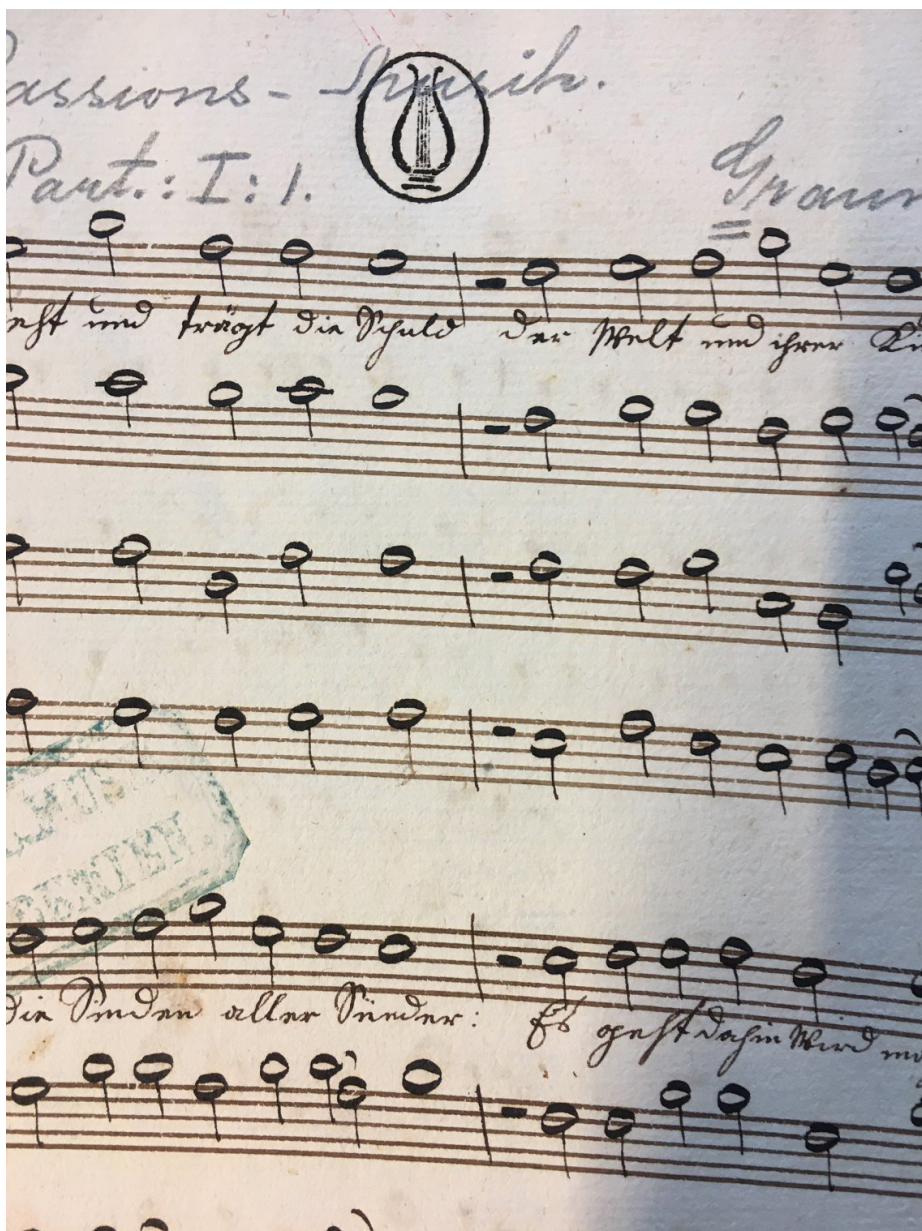
I slutet av oktober deltog jag i en bokhistorisk workshop anordnad av Nasjonalbiblioteket i Oslo. Inbjudan hade rubriken «Proveniens. Eiersignaturer i eldre bøker. Registrering og forskning».

Det var ett mycket trevligt och intressant halvdagsseminarium på Zoom arrangerat av Øivind Berg, Anne Eidsfeldt och Bente Lavold från Nasjonalbiblioteket med fyra föredragshållare från Sverige, Norge och Danmark. Vi var cirka 25

deltagare från Norge och Sverige och efter föredragen fanns tid till frågor och diskussion.

Första föredragshållare var Helena Backman från Uppsala universitetsbibliotek. Hon berättade om «Proveniensbeskrivningar för Leufstabruks bibliotek i databasen Alvin som underlag för forskning». Detta utifrån «Projektet biblioteket vid Leufstabruk» som bedrivs i samarbete med De Koninklijke Bibliotheek i Nederländerna. Biblioteket på Löfstabruks herrgård är ett från början privat 1700-tals bibliotek uppbyggt av tre generationer av släkten de Geer. Numera ägs biblioteket av Uppsala universitet. I projektet har mycket fokus lagts på böckernas unika detaljer, ägare, cirkulation, bruk med mera som man kan utläsa ur materialet. Det kan finnas anteckningar från auktionskataloger, bokhandelsinitialer med mera. Projektet tjänar som underlag för vidare forskning och Backman ger några exempel som materialet kan bidra till: hur böckerna har värderats, vilka böcker som bevarats, handel, cirkulation, kvinnligt bokägan- de, nätverkande och böckers läsning.

Nästa föredragshållare var Jarle Rui Aadna från Det Kongelige Bibliotek i Köpenhamn. Han talade under rubriken «Synliggjørelse av proveniens i Det Kgl. Biblioteks bøker. Eksempler på interessante eiermerker fortrinnsvis fra bibliotekets eldre samlinger». Han berättade om att Det Kongelige Bibliotek blev utsatt för omfattande stölder av äldre böcker under 1970-talet. Detta resulterade i att man beslöt att registrera ägarmärken och andra karakteristika i sina äldre

Musikällskapet Utile Dulci som verkade i slutet av 1700-talet stämplade sina noter med denna lyra.

Partitur till Johan Helmich Romans Festa musicale i inbundet skinnband med Ulrica Eleonoras monogram.

böcker för att kunna identifiera exemplar och lättare kunna leta efter försvunna böcker. Exempel på sådana karakteristika är vapensköldar, signeringar, bindning, anteckningar som visar köpare och säljare och böckernas fysiska tillstånd.

Därefter talade Anders Toftgaard från Det Kongelige Bibliotek under rubriken «Højrostede eller stiltiende vidner? Om bøger fra Bolle Willum Luxdorph (1716–1788) og Otto Thott (1703–1785) i Det Kgl. Biblioteks samlinger og udfordringen i at efterspore deres proveniens». Tyvärr visade sig Zoom inte från sin bästa sida under detta föredrag men jag uppfattade i alla fall att det handlade om exlibris, namnteckningar och andra anteckningar i de nämnda personernas böcker och även förekomsten av karakteristiska band. Föredraget handlade också om varifrån metadata kommer och att «katalogisering är liv» och viktig för bokhistorisk forskning och vice versa.

Sist ut var Peter Sjökvist från Uppsala universitetsbibliotek. Hans föredrag hade titeln «Böcker på resa – Krigsbyten från Polen i Sverige, och vidare». Han inledde med att berätta att det idag finns ett förnyat intresse för krigsbyten och att kataloger över krigsbyten upprättas. Svenska arméer plundrade systematiskt bibliotek på kontinenten un-

“ “ från början privat
1700-tals bibliotek
uppbyggt av tre
generationer

der de många krigen på 1600-talet. Ett av dessa bibliotek som kom till Sverige genom krig fanns vid Jesuitkollegiet i Poznań. På 1690-talet förvärvades denna samling av Uppsala universitet men den splittrades på ämnen och dubletter gallrades och därför vet man inte exakt hur många böcker samlingen omfattade.

Man arbetar därför med att lokalisera samlingen, katalogisera den i Libris med beskrivning av bokband och proveniens och siktar också på att få den digitaliserad. Sammanfattningsvis konstaterades att Leufsta- och Poznańprojekten är likartade och att proveniens är en viktig del av bokhistorisk forskning.

Efter dessa intressanta föredrag blev det en diskussion om sättet och möjligheten att registrera proveniens i olika bibliotekssystem och databaser. I Libris lägger man exemplarspecifika uppgifter i beståndsposten. I till exempel Alma och Alvin lägger man däremot sådana uppgifter i den bibliografiska posten. Diskussionen utmynnade i en efterlysning av en nordisk praxis för proveniensregistrering och en önskan om ett nytt liknande seminarium nästa år.

För mig var denna workshop mycket värdefull eftersom jag är involverad i ett projekt under namnet ”Frihetstidens musik”. Detta är ett samarbete mellan Musik- och teaterbiblioteket och universiteten i Uppsala och Lund finansierat av bidrag från Riksbankens jubileumsfond. Projektets ändamål är att katalogisera och digitalisera handskrivna notsamlingar från 1700-talet i först och främst databasen Alvin men även i Libris. Exempel på samlingar som vi har på Musik- och teaterbiblioteket som omfattas av detta projekt är Romansamlingen och samlingar från Johan Fredrik Hallardt och från sällskapet Utile Dulci. Jag känner väl igen en del av de problem som togs upp under workshopen när det gäller att lokalisera volymer eftersom både Utile Dulcisamlingen och Hallardtsamlingen är splittrade och noterna ligger utspridda bland övrigt material i bibliotekets raritetssamlingar.

En bibliotekaries anteckning på ett notomslag: "Det uslaste som kan komponeras både i anseende till Stilen, och Declamationen. Förmodeligen äger denna kyrkas Musik samma slags uphof, som den om hvilken Lully utbrast: O! mon Dieu, pardon! Je n'ai pas fait cette musique pour Toi".

Intervju med Gustaf Bergel

musikbibliotekarie på Svensk Musik

||| Gunnel Jönsson, text & Tobias Danielsson, text & foto

Gustaf Bergel. Foto: Fredrik Hjerling

Gustaf utbildade sig vid Bibliotekshögskolan i Borås 1982/1983 med inriktning på folkbibliotek. Med ett examensintyg daterat januari 1984 återvände han till hemstaden Uppsala.

Hur var arbetsmarknaden för en nyutexaminerad bibliotekarie?

Att försöka hitta jobb i detta ärkeakademiska näste var lika svårt som att hitta jobb i Stockholm eller Lund.

Jag katalogiserade och ”klassade” böcker på Livsmedelsverket i Uppsala under 6 månader. Så blev det ett vikariat på folkbiblioteket i Norrtälje, eller mer exakt, folkbiblioteket i Rimbo. Sen blev det vikariat som sjukhusbibliotekschef inne i Norrtälje. Då hade man mycket kvar i minnet av kurserna från BHS med sökningar i fackdatabaser som Medline till exempel. Det var nämligen ett kombinerat folk- och sjukhusbibliotek. Men det blev även mycket bokbilstur-

er ut på landet och till sjukhem. Föga anade jag, att det var detta jag skulle hålla på med ett tag. Det kändes väldigt meningsfullt och var inget jag skydde. Efter mer än ett och ett halvt år kom jag tillbaka till Uppsala, först till en folkbiblioteksfilial, Eriksbergfilialen, som barnbibliotekarie. Efter det fanns det en plats på regionen – återigen som vikariat – på Uppsala länsbibliotek. Det blev en konsulenttjänst med social- och uppsökande biblioteksverksamhet för hela länet. Jag var chef på två sjukhusbibliotek samt bibliotekarie ute på platser som saknade fast personal och man fick då åka ut med boklådor. En plottrig men mycket rolig tjänst, även om det var ett vikariat på vikariat. Jag ordnade även utbildningar och seminarier för personalen. En bra chef var Erik Silenstam som jag lärde mig mycket av.

Men det kändes inte säkert för en småbarnsförälder – så då sökte jag till Landstinget. Förvaltningsbibliotekarie på landstingets kansli visade sig vara mer spännande än vad jag trodde när jag sökte. Mycket juridik och statistik, till exempel att bevaka en lags väg från motion till förslag, vidare till proposition och sedan till lag och sen att hålla kolla på alla ändringar. Det gjorde att jag fick god vana av den juridiska arbetsgången. Jag fick till exempel hitta ”lagrum” i efterdyningarna till Gottrörakraschen 1991. Och när Landstinget satt i förhandlingar kring olika frågor fick jag plocka fram texter i biblioteket och faxa över – detta var ju före alla smarta mobiler och bärbara datorer.

Biblioteket katalogiserade i Mikromarc – och det gav en bra grund för katalo-

gisering i Marcformat och ett framtida arbete med Libris.

Med tiden blev det lite väl torrt och tråkigt och jag började söka efter en dörr ut. Jag ville inte gå tillbaka till folkbiblioteksvärlden utan helst nischa mig inom musiken. Det lockade mig mycket eftersom jag inte alls hade jobbat med det. Och nu hade jag jobbat nästan 20 år inom kommun och landsting. Så ja tack, nu var det väl dags att bejaka mitt musikintresse även i min professionella vardag

Plötsligt fanns det rätt mycket lediga bibliotekarietjänster med musikanknytning och jag sökte några – och så hittade jag den här annonsen på Svensk Musik och sökte den. Det fanns en del sökande, men intervju på intervju gjorde att de valde mig (till slut). Även om jag saknade formell kunskap om svensk samtida musik verkade jag svara upp mot det som Svensk Musik sökte – bibliotekarieexamen, god konstmusik-

“ “ Föga anade jag, att det var detta jag skulle hålla på med ett tag

kännedom, notläsning samt engagemang för den svenska upphovsrätten. Och jag kunde åberopa ganska mycket kunskap om samtida musik genom körsången, inte minst som bibliotekarie i manskören Orphei Drängar. Här var jag ofta i kontakt med svenska tonsättare då OD årligen beställde och uruppförde ny musik för manskör. Dessutom katalogiserade jag körens hela notsamling på

Gustaf Bergel intervjuas av tidningens redaktörer.

cirka 8 000 titlar. Det är jag jättestolt över. De hade samlat noter sedan 1853 – noter som var varje enskild dirigents aktiva val – Josephson, Alfvén, Ericson, Sund. Databasen finns på OD:s interna hemsida och uppdateras löpande. Men efter 34 år var jag färdig med manskör. Numera blir det blandad kör i Uppsala domkyrka och en mindre ensemble på 16 röster.

Tillbaka till arbetet! 2002 – då var Svensk Musik en stor organisation?

Ja, Svensk Musik var ett musikinformationscentrum som en del andra ute i världen. Det finns en ring av systerorganisationer för nutida musik och de ser otroligt olika ut, ibland är det bara ett musikexportkontor som inte alls har med noter att göra. De har en budget, ofta från statligt håll.

Svenska tonsättares internationella musikbyrå (Stim) inrättade 1965 en musikinformationscentral för svensk musik – som sen blev Svensk Musik.

Stim sneglade på Kanada, Tjeckoslovakien, som det hette på den tiden, och Nederländerna som tidigt hade inrättat musikinformationscentra med ansvar för att tonsättarna skulle kunna deponera sina verk och lättare tillgängliggöra sin musik. Det var svårare att bli utgiven på ett förlag. Så föddes informationscentret Svensk Musik!

Lejonparten av Svensk musiks medel kommer från Stim. Av det som svensk musik spelar in i Sverige (i form av upphovsrättspengar) får en viss procent avsättas till ägarorganisationernas kanslier (FST, SKAP, Musikförläggarna), ett Musikexportcentrum och så till oss på Svensk Musik. Den större delen av kakan kommer från Stim. Men vi har alltid sökt pengar från Kulturrådet och sen starten får vi ett årligt bidrag. Statsbidraget går bland annat till stämutskrifter av nya orkesterverk, renskrivning av äldre material i arkivet och till skanning av notsamlingarna. Det känns fantastiskt att vi har den statusen! Och det är häftigt att tonsättare vill att en del av deras avräkning ska gå till sådan här verksamhet. De får ju något ut av det

själva också.

Vid starten såg man till att man kunde trycka noter från tonsättare som lämnat in manuskript. Det var innan kopieringsmaskinens tid, men Kurt Atterberg* hade uppfunnit en genomlysningmaskin. En ljuskopieringsmaskin alltså. Ett speciellt gulaktigt papper med ganska gråaktig svärta. Det underlättade så klart. Tidigare hade tonsättare själva fått skriva ut varje gång någon ville ha noter. Det fanns ett referensbibliotek för forskning och ett lyssningsrum där man kunde spela igenom noter. Det var jättelistigt av Stim, man fick ju in synpunkter på verksamheten från besökare – journalister, forskare, dirigenter och musiker – och samtidigt kunde man förbättra och verksamheten växte ju också.

I början var det en liten personalstyrka men med tiden växte informationscentret till 14 personer, sysselsatta med katalogisering, försäljning/uthyrning, skanning, promotion, tryckning m.m. Nu har vi en som jobbar heltid med trycket. Idag har vi ett eget specialtry-

ckeri som kan trycka i hur stora format som helst. Vi får även beställningar från utländska musiktryckare angående storformatstryck. Det säger mycket om vårt ansvar och vilken häftig uppgift vi har. Jag triggas mycket av detta och det faktum att vi varje vecka säljer och hyr ut notmaterial till hela världen.

Det bästa med jobbet?

Det är nog ansvaret – och det förtroende vi har. Dels från våra uppdragsgivare, och då menar jag Stim så klart, men också från respektive upphovsperson. Jag talar ofta i telefon med tonsättare om deras musik och deras manuskript

“ “ Det känns fantastiskt att vi har den statusen!

och det är så klart en trygghet för dem att vi finns. De flesta tonsättare skriver musiken i notskriftsprogram, men några deponerar fortfarande handskrivna partiturer. Vi har ju en avancerad skanningsteknik som kan göra under. Ibland får vi in kopior på manuskript när tonsättaren inte vill lämna ifrån sig autografen och då får man göra vad man kan. Och vi har en bra apparatpark för det och bra program. Och otroligt duktiga medarbetare! Man måste veta vad man kan göra och vad man inte kan göra och i vilken ordning.

Den databas som uppstår, tack vare att vi har allt det här, den har en unik ställning i Sverige – det finns ingen annan databas som har som uppgift att ta till vara så mycket opublicerad nutida musik som det bara går. Idag finns det 22 000 manusverk. Från soloverk upp till stora orkesterverk och operor. Det finns ju inget som liknar den svenska nationalbibliografin för nutida opublicerad konstmusik, den finns inte att läsa någon annanstans. Jo, urval av den köps in av musikbibliotek och det är underbart. Det står vi gärna till tjänst med. Och vi är ett icke-vinstdrivande företag, vi finns här och har den här fantastiska uppgiften. När en upphovsperson blir utgiven av ett förlag känner vi det inte som om vi tappar den. Oftast är det ju

storsäljare som går till förlag – men då har vi ju lyckats! Det är ju tack vare att de låg hos oss som vi kunde tillgängliggöra framförandematerial till uruppföranden på till exempel Berwaldhallen – och sen vaknar Gehrman till. De kan ju faktiskt inte vakna till på allt, det funkar inte med en kommersiell affärsmodell. Utan de har hört eller hört talas om ett verk och så förlägger de stycket. En skön symbios tycker jag och musikförläggarna är ju en av våra ägare. Och det är därför det inte är mer kuckel runt det här – det var ett lyckligt sammanträffande en gång i tiden. Vi är sams om det här – det är fint tycker jag, jättestort.

Och den här modellen med ett upphovsrättsällskap som står för det här finns nästan inte nånstans i världen. Det fanns i Norge, men de har gått skilda vägar. Motsvarigheten till vår enhet som den funkar i dag med att dokumentera och tillgängliggöra, den finns nu på Nasjonalbiblioteket i Oslo och deras promotion-del gick över till Music Norway (norsk musikexport). I Finland har både dokumentation och tillgängliggörande gått över från upphovsrättsällskapet till Music Export Finland.

Ni flyttade till nya lokaler och så även arkivet?

Javisst – från Gärdet till Södermalm. Det fysiska manusarkivet ligger nu på Riksarkivet – bättre lokaler kunde man inte få. Nu är allt i konstmusikarkivet skannat och finns tillgängligt för oss som digitala underlag. Peterson-Berger, Alfvén, Rangström, Rosenberg – hur mycket som helst. I databasen som Svensk Musik står för förtecknas både manusarkivet och den utgivna musiken.

2011, då var det kyligt för Svensk Musik att agera som man alltid gjort, med personal på 14 personer. Ena halvan ägnade sig åt dokumentation, så som vi gör idag. Andra halvan ägnade sig åt promotion, det vill säga att köpa in skivor och skicka till radiostationer runt om i världen, vara närvarande på mässor, skicka gratismaterial till nån

expo eller mässa, samarbeta med musiker i skolprojekt, publicera noter på eget förlag, skivproduktion på egen label, med mera. Nu ville våra ägare disponera budgetmedlen för promotion själva, så vår verksamhet halverades. 9 tjänster drogs in och kvar blev 5,5 tjänster. Det var lite motigt och mindre roligt att minnas. Men jag kan säga så här, att vi har de bästa kanalerna just nu. Vi är väldigt sams med våra ägarföreningar. Och vi gör mycket ihop. Med exempelvis FST deltar vi i presentationsdagar om ny svensk orkestermusik och finns på plats med noter och kataloger.

Vi åker också ut till musikutbildningar – och det är nåt av det roligaste man kan göra! Studenterna tycker det är så häftigt att lära känna och se noter som ingen annan har spelat. Och vi får möta musikerna som ska ta sig an vår tids musikarv och låta det klinga!

Och nu finns det annat man kan göra när man heter Gustaf Bergel?

Jo, bibliotekarien ska gå i pension. Jag har bestämt mig för det – det har visserligen varit roligt hela vägen, jag har ett himla avundsvärt jobb. Men det finns en privat, en mänsklig sida av saken (så fort man passerat 60, eller 61 eller 64 som jag blir nästa år). Det är att ta vara på livet som kommer efteråt. Det drabbade mig rätt så abrupt för ett par år sen. Lite småskavanker och ett fall med cykeln, det var besvärligt att jobba, "du har fyra barnbarn, du tycker om att var ute och vandra...". Men allt det där sammantaget – och det är ju bara jag som kan ta ansvar för mig själv. Så därför inser jag att Svensk Musik definitivt inte går under för att jag slutar och jag går inte under för att jag slutar med de här arbetsuppgifterna. Jag har ett ansvar för att fylla tiden med något lika bra och jag har gott hopp.

P.S. Gustaf Bergel slutar sin tjänst sista juni 2021.

*ANM: Kurt Atterberg (1887–1974), tonsättare, musikadministratör, civilingenjör. Ordförande i Stim 1924–1943.

Om Svensk Musik

- Bildad 1965.
- Dotterbolag till Stim.
- Uppdraget är att dokumentera och tillgängliggöra nutida svensk publicerad musik.
- I samlingarna finns 22.000 deponerade manusverk, 1000 tonsättarbiografier, 70.000 populärmusikverk.
- Administrerar resebidrag och stipendier till Stim-anslutna upphovspersoner.
- Drivs med medel från Stim:s nämnd för främjande av musikalisk mångfald och upphovsrätt samt från Statens kulturråd.

Om FST – Föreningen svenska tonsättare

- Bildad 1918.
- Organiserar professionella svenska tonsättare inom det konstmusikaliska området.

- Var aktiv i arbetet med att ta fram Sveriges första upphovsrättslag 1919.
- Grundade Stim (Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå) 1923.
- Ska tillvarata komponisters juridiska ekonomiska och sociala intressen och verka för musikalisk mångfald, för spridning av svensk musik i Sverige och utlandet, för ett jämställt musikkiv och främjande av svensk musikkultur.
- Är liksom Skap och Musikförläggarna en av de tre intresseföreningarna som är huvudman för Stim.

Om Skap – Sveriges kompositörer och textförfattare

- Bildad 1926.
- Interesseorganisation för Sveriges musikskapare.
- Ska tillvarata medlemmarnas konstnärliga och upphovsrättsliga intressen, ge medlemmarna möjlighet att erhålla

- arbets- och/eller projektbidrag, bedriva informationsverksamhet som främjar intresset för den svenska musiken.
- Är liksom FST och Musikförläggarna en av de tre intresseföreningarna som är huvudman för Stim.

Om Musikförläggarna

- Bildad 1928.
- Branschorganisation för de svenska musikförlagen.
- Ska tillvarata och främja medlemsförlagens intressen och rättigheter, driva förlagens och deras kontrakterade upphovspersoners frågor i kontakter med beslutsfattare, myndigheter, övrig musikbransch, media och allmänhet.
- Är liksom FST och Skap en av de tre intresseföreningarna som är huvudman för Stim.

Glöm inte medlemsavgiften för 2021

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS-
FÖRENINGEN

Kom ihåg att betala medlemsavgiften för 2021 när det nya året inträtt! Föreningen behöver er!

- Institutioner 700 kr
- Enskilda medlemmar 350 kr
- Veteraner, studerande och arbetslösa 150 kr (medlemskap i IAML och tidskriften Fontes ingår inte)

Plusgiro 65 21 22-3

En kommentar till Jenny Lind-firandet från förra numret

På www.europeana.eu kan man läsa om och se ytterligare bilder på Jenny Lind. bit.ly/3a33v4t

Europeana är ett EU-projekt som startade för över 15 år sedan på initiativ av bland annat den dåvarande franske presidenten Jacques Chirac. Europeana samarbetar med tusentals euro-

peiska arkiv, bibliotek och museer för att sprida kulturarv i utbildnings- och forskningsyfte samt för nöjes skull.

Nu finns det mycket material om Ludwig van Beethoven, så klart. Totalt kan man titta och lyssna på 58 miljoner digitala föremål.

Minnesord över Karin Oscarsson 1941–2020

||| Pia Shekhter, text

Karin Oscarsson. Foto: Privat.

Karin Oscarsson, mångårig medlem i Svenska musikbiblioteksförningen, somnade in lugnt och stilla onsdagen 28 oktober med systemen Ingrid och systerdottern Maria vid sin sida.

Efter att ha fått diagnosen Parkinsons sjukdom 2017 bestämde sig Karin för att lämna sitt kära Arvika efter nästan femtio år och återvända till sina hemtrakter utanför Östersund. Karin flyttade till en lägenhet i samhället Lit, sju kilometer

från gården Hölje där hon växte upp och där Ingrid med maken Lennart alltjämt bor kvar. Nu vilar hon i familjegraven på Lits kyrkogård.

Karin gick helklassisk linje på Östersunds högre allmänna läroverk och tog studenten 1960. Under följande vinter gick hon en kurs på Rösta lanthushållsskola i Jämtland. Tanken på att stanna på gården var inte främmande för henne och hon har periodvis hoppat in och hjälpt till med mjölkning och annat när det har behövts under årens lopp. Nu ville det sig annorlunda och istället läste hon tyska, italienska och fonetik vid Stockholms universitet – hon var en utpräglad så kallad språkmänniska. Samt, inte att förglömma, musikforskning. Därefter byggde hon på sin utbildning med en bibliotekarieexamen.

Karin kom som bibliotekarie till Folkliga musikskolan Ingesund 1970, sedermera Musikhögskolan Ingesund. Det passade som hand i handske eftersom Karins stora passion i livet var musik. Hon hade en mycket stor repertoarkännedom vilket bevisas av att hon vann radiotävlingen ”Musikmästarna” så många gånger att hon till slut inte visste vad hon skulle göra med alla skivor hon fick i pris! Programserien som sändes i mitten av 60-talet leddes av radioprofilen Bo Teddy Ladberg. Ungefär samtidigt satt hon också med i Jämtlandlaget i det populära TV-programmet ”Musikfrågan”, som så småningom övergick till att heta Kontrapunkt, under ledning av den legendariske Sten Broman.

Karin har alltid varit sinnebilden av en musikbibliotekarie för mig. Jag har till och med haft henne som lärare i musikbiblioteksarbete på Bibliotekshögskolan i mitten av 80-talet. När jag kom som nyutexaminerad bibliotekarie till Musikhögskolan i Göteborg 1986 fungerade Karin som en slags mentor, som jag kunde ringa när jag kände mig osäker. Hennes erfarenhet och kollegialitet i kombination med ett rättfram och

“ Karin kunde plötsligt utbrista: Det är nästan onödigt vackert!

humoristiskt sätt var ett stort stöd. På den tiden hade bibliotekarierna vid Sveriges sex musikhögskolor årliga möten med trevlig samvaro och vi turades om att stå värdar. Då brukade också Anders Lönn, överbibliotekarie vid dåvarande Musikaliska Akademiens bibliotek, vara med. I Arvika fick vi njuta av Karins talang för matlagning.

Jag har också arbetat med Karin i Svenska musikbiblioteksförningens styrelse. Dessutom har vi delat många roliga minnen från IAML:s årliga konferenser. Den mest minnesvärda upplevelsen tillsammans med Karin var planeringen och genomförandet av IAML:s konferens i Göteborg 1986 då vi arbetade tillsammans i organisationskommittén, Karin som kassör.

Nästan samtidigt med anställningen på Musikhögskolan Ingesund började Karin engagera sig i Arvika konsertförening, som sekreterare, vice ordförande och huvudansvarig i programrådet. Hon blev så småningom utsedd till hedersledamot.

Karin har varit med och anordnat ett mycket stort antal konserter och konsertresor genom åren. Efter konserterna hade hon för vana att bjuda hem musikerna på middag. Ett uppdrag hon talade särskilt varmt om var det som projektledare för "400 ungar och 1 trollflöjt" där samtliga femteklassare i Arvika gav sig på Mozarts Trollflöjten med stor entusiasm. I arbetet med konsertföreningen fungerade Arvika kommunala musikskola som bas där hon hade många vänner och bekanta. Inte sällan ställde hon upp som ackompanjator på piano.

Karin slutade sin anställning på Musikhögskolan 1999. Därefter arbetade hon en kort tid på biblioteket i Charlottenberg för att sedan anställas på Arvika stadsbibliotek. Efter pensionen fick Karin 2008 uppgiften att ställa i ordning ett bibliotek för Operahögskolans räkning med hjälp av projekt pengar. Skolan hade precis flyttat från en diplomatvilla till de nuvarande lokalerna på Kungliga Tekniska högskolan. Hon såg till att sortera och gallra bland noter och böcker samt att katalogisera. För ändamålet anskaffades Mikromarc med katalog- och utlåningsmodul. Under en period hjälpte hon oss på Biblioteket för musik och dramatik i Göteborg med att avsluta katalogiseringen av våra kammarmusiknoter. Hon hjälpte också till med klassificering och katalogisering av GOArts bibliotek (Göteborg Organ Art Center). Man kan lätt föreställa sig att hon tillägnat sig en hel del användbara kunskaper i ämnet under sina tio år som sambo med musikforskaren och organisten Göran Blomberg. Han var den som valde musik och psalmer till begravningsakten, men kunde tyvärr inte spela själv på grund av den rådande situationen med coronapandemin.

År 1998 gick en dröm i uppfyllelse när Karin köpte ett hus i Arvika. Där kunde hon ägna sig åt ett annat fritidsintresse, nämligen trädgårdsskötsel. Jag minns att hon var särskilt stolt över sin sparris och att hon hade lärt sig att beskära träd. Tillsammans med likasinnade i Jössebygdens trädgårdsförening deltog hon i flera trädgårdsresor. Karins liv var alltid fullt av projekt! Under en period arbetade Karin ideellt på Rackstadmuseet i Arvika, där hon hjälpte till med utformningen av trädgården samt guidade på Oppstuhage, konstnären Christian Erikssons bostad och ateljé. Andra intressen genom hela livet var handarbeten som sömnad och stickning. Hon sydde själv större delen av sin garderob och stickade mängder med konstfärdiga koftor och tröjor. En av årets höjdpunkter var Gammelvalaveckan, anordnad av Brunskogs hembygdsförening. Friluftsmuseet Jamtli i Östersund låg henne också varmt om hjärtat. En annan hobby var fotografering där hennes starka känsla för naturen framträdde tydligt. Hon uppskattade särskilt långa skogs promenader. Karin kunde plötsligt utbrista: "Det är nästan onödigt vackert!" Vid sidan av alla andra intressen var resor något hon uppskattade. Efter pappan Siggis död 1980 gjorde hon årliga resor tillsammans med sin mamma Brita.

Karin var en person med stor integritet. Hon kunde vara både barsk och bestämd med fasta principer, men det gjorde att man alltid visste var man hade henne. Hon var en verkligt god kamrat och vi är många som kommer att sakna henne.

Redaktionens kommentar

I finalen för Musikfrågan 22 april 1964 kan ni se Karin Oscarsson i Jämtlandslaget om ni går in på SVT Öppet arkiv. bit.ly/37dJZjX

RILM onlineguidning

RILM anordnar veckovisa sammankomster på Facebook på cirka 1 timme och välkomnar studenter, lärare, musikforskare och bibliotekarier för att hjälpa till med frågor om hur man kan använda deras material

för musikforskning och bibliografi.

"Vi erbjuder praktiska sökningar på vår virtuella referenshylla, RILM Music Encyclopedias, liksom MGG Online. Vi guidar dig genom RILM Abstracts och index till tryckt musik. Vi hjälper dig

att förbereda dig för din lektion, lägga grunden för din uppsats och att hitta svar på svåra forskningsfrågor. Delta online med Messenger room eller om du inte kan, begär ett webinar på info@rilm.org."

Musikböcker & noter under

||| Tobias Danielsson, text

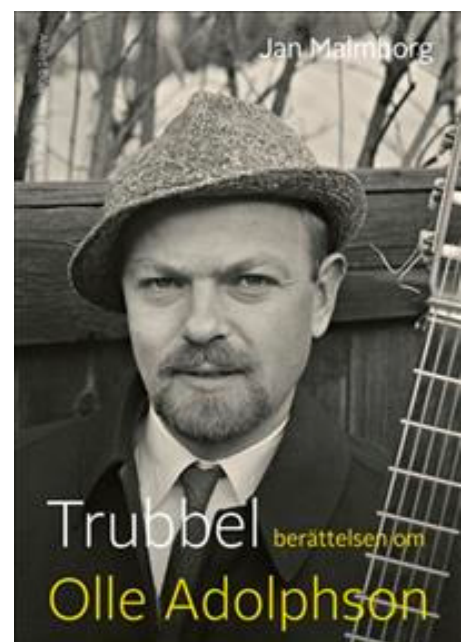
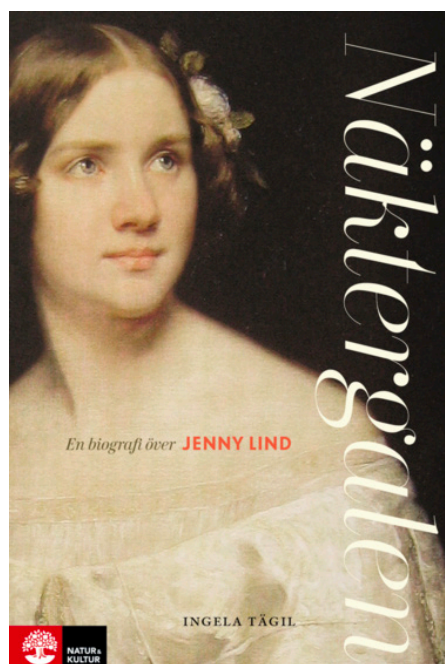
2020

För bara för några dagar sedan fick jag ett både roligt och intressant Youtube-klipp från min körledare som visar en energisk sånglärarinna, ständigt tillrättavisande en lätt road Erland Hagegård då han inte kan slappna av tillräckligt i struphuvudet. Sångpedagogen är ingen mindre än Hjördis Schymberg, hovsångerska och en av Sveriges främsta operasångerskor (sopran, koloratursopran) under 40-50-talet. Bland annat sjöng hon ofta i par med Jussi Björling, varav flera av deras duetter finns inspelade för eftervärlden. Vismusikern, sångskaparen (med mera) Jan Hammarlund tog även han under en period sånglektioner för

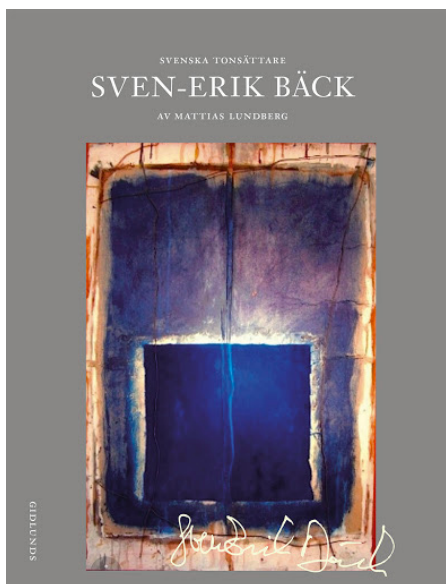
Schymberg och fick senare dessutom göra ett antal intervjuer som nu ligger till grund för en biografi över hovsångerskan: *Hjördis Schymberg – sågverksjäsentan som blev hovsångerska* (Schymbergstiftelsen). Biografen, som förutom intervjuer med Schymberg även innehåller berättelser och minnesbilder från tidigare elever, däribland Erland Hagegård, har också en CD-skiva med klingande exempel på hennes sångkonst.

Många intressanta biografier finns det i vår bokhög i år, bland annat om 200-årsbarnet *Jenny Lind: Näktergalen : en biografi över Jenny Lind* av Ingela Tägil (Na-

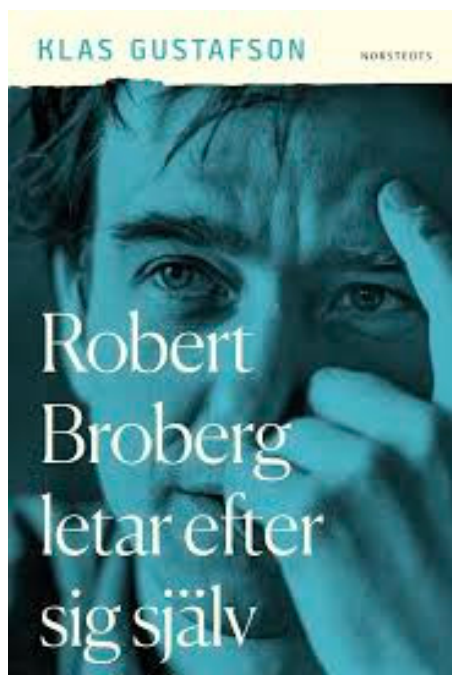
tur & Kultur). ”Under sin relativt korta men intensiva operakarriär blev Lind rekordsnabbt ett av Europas största namn och Tägil hjälper oss att förstå hajpen”, fastställer DN:s Johanna Paulsson. Visdiktaren Olle Adolphson presenteras i Jan Malmborgs ”storslagna och efterlängta biografi” enligt GP:s recensent Johan Werkmäster: *Trubbel : berättelsen om Olle Adolphson* (Albert Bonniers förlag). Författaren visar på motsättningen i Adolphsons natur, något som han menar inte minst emanerar från Olles svåra förhållande till sin far, den kände skådespelaren Edvin Adolphson. Sörens känslor för sin far summeras av Jan

Malmberg i orden: ”Tidigt i livet fick han lära sig att efter varje lekfull sommar kommer en höst då – då allt kan tas ifrån en.” Sven-Erik Bäck, tonsättaren, violinisten och en av Sveriges mest personliga musikmodernister har fått en volym i Musikaliska akademiens fina serie över svenska tonsättare. Författare är musikprofessorn (han som man kan fråga) och före medarbetaren på Musik- och teaterbiblioteket Mattias Lundberg: *Sven-Erik Bäck* (Gidlunds förlag). Att Bäckes musik

med sin originalitet ännu inte riktigt kunnat smältas av nutiden hoppas författaren med denna skrift bidra till att motverka och att ”erbjuda möjligheten att även i framtiden kunna leva med, och söka förstå, den musik som efterlämnats av denne egensinnige och beundransvärde tonsättare”. En modernist inom den mer populärbetonade genren skulle

man kunna kalla Robert Broberg som har fått sin saga nedtecknad av Klas Gustafson i *Robert Broberg letar efter sig själv* (Norstedts). En något ”stolpig biografi” enligt Martina Montelius i Expressen men en kronologisk redogörelse där man ”mellan raderna [kan] hitta silhuetten av en sorgmodig ensamseglare väl värd att försöka lära känna bättre.” Sist i biografiavdelningen vill jag nämna *Kors vad det vimlar ...*: *Lasse Dahlquists schlager & Gunnar Bohmans visor*: en längre och en kortare studie om två göteborgska

schlager- och viskompositörer, en känd, Lasse Dahlquist och en okänd, Gunnar Bohman av Olle Edström (Carlsson bokförlag). Urgöteborgaren Lasse Dahlquist var faktiskt uppväxt på Lidingö men gjorde sig folkkär som sångare och melodiskapare med motiv från Göteborg och västkusten, han flyttade sedermera också till Göteborg. 1939 skrev han dessutom de ”urskånska” sångerna ”Lite grann från ovan” och ”Kalle på Spången” åt Edvard Persson. Olle Edströms fokus är framför allt på Dahlquists melodier och texter men som en slags kontrast beskriver han den nu förhållandevis okände men ”äkt” göteborgaren Gunnar Bohman och hans skapande, vars alster aldrig blev en del av den svenska visskatten.

Nu vill jag slå ett slag (f’låt!) för slagverkaren och slagverksinstrumenten. Roger Svedberg, till dagligdags anställd i Kungliga Hovkapellet, berättar i *I fjärran hörs ett ljud*. *Slagverkaren i operans mörkaste hörn* (Gidlunds) ”om slagverkarens bitvis bisarra tillvaro, som pendlar mellan eufori, bedövande leda och ren

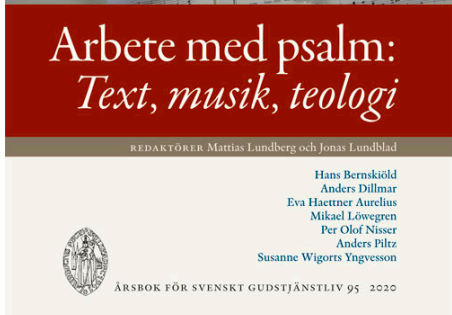
skräck”. Förutom en beskrivning av hans uppenbarligen dramatiska yrkestillvaro får vi också en historisk överblick av slagverken, alltifrån bastrumma till bilhorn. Thomas Fahlander framställning *Gift dig aldrig med en spelman: röster om folkmusik i Dalarna, från Isakes Kisti till Päckos Gustaf* (Gidlunds) benämns som ”Rörigt men charmigt om spelmanskultur” av Bo G. Jansson i Falu-Kuriren men

ett verk som greppar om folkmusikens historia i Dalarna ”så som du aldrig har upplevt den förut” kan ju tillåtas vara lite spretigt. Spretigheten är ju säkert också en del av malmöskribenten Simon Lundhs mångomfattande verk *Hårdrock: allt om banden, konserterna och myterna* (Bokförlaget Semic). Författaren själv menar i alla fall att ”historierna backstage och på scen av andra än musikerna får ”Hårdrock – allt om banden, konserterna och myterna” att sticka ut”. Ett mer sociologiskt perspektiv verkar Björn

Horgby ta till i sin bok *Rocken anfaller* (Carlsson). Boken är, i alla fall enligt förlaget självt "en storslagen berättelse om rock och politik, USA och Storbritannien under 1960- och 1970-talen". Åt det motsatta, rent textanalytiska hållet, tycks *Arbete med psalm: Text, musik, teologi*, red. Mattias Lundberg och Jonas Lundblad (Artos & Norma), röra sig, då den belyser "hur arbete med psalm lett fram till vår nuvarande situation" och

även "... hur psalmerna kan förstås idag och hur deras morgondag kan komma att te sig". I speciellt fokus ställs den idag flitigast använda psalmboken från 1986. Slutligen en skrift som verkligen försöker gå på djupet med musikens kärna. Derek Bailey, en 2005 bortgångna gitarrist och del av den brittiska avant-garde- och fri-

improvisationsrörelsen, gav 1980 ut boken *Improvisation: Its Nature and Practice* som nu kommit ut på svenska med "no nonsense-titeln" *Improvisation* (Bo Ejeby förlag). Det var den första boken som gav sig i kast med improvisationens natur och det inom i princip samtliga genrer. Förutom teoriavsnittet finns här intervjuer med några av nutidens kända "improvisatörer". 1994 gjorde sedan Chanel 4 i brittisk TV en miniserie i

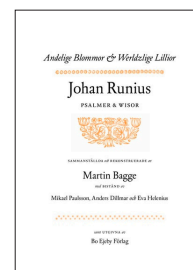

fyra delar med hans bok som utgångspunkt. Baileys förhållande till ämnet verkar dock inte helt distanslöst då han, på en lång filosofisk utläggning om vad som händer med tidsmedvetandet hos musiker när de improviserar, krast svarar: "The ticks turn into tocks and the

tocks turn into ticks." Ja, detta skulle ju vara det sista inslaget men jag kan ju inte låta bli ett lägga till skådespelaren Henric Holmbergs personliga skrift om Sjostakovitj: *Dom spelar fel! Min essä om Sjostakovitj*. (Bo Ejeby) "Med en stillsam och lågmäld humor berättar Henric Holmberg om vad som hände efter att han upptäckt en märklig felspelning på inte bara en utan två olika CD med väletablerade internationella stråckkvartetter", berättar förlaget. En berättelse om den noterade musikens förhållande till framförandet, eller var det rent av en improvisation?

Och så lite nya noter...

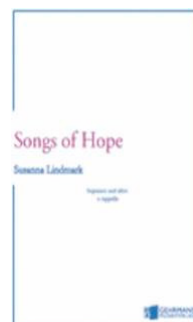

Andelige blommor & werldzlige lillior: psalmer & wisor av Johan Runius; sammanställda och rekonstruerade av Martin Bagge. (Bo Ejeby förlag, 2019)

Solala vol. 1 / text: Olle Bergel, Anders Gabrielson och Jens Lindvall; foto: Harald Nilsson ... (Tukan förlag, 2019)

A room of one's own: for solo ensemble and SSAA a cappella av Linda Alexandersson. (Gehrmans, 2019)

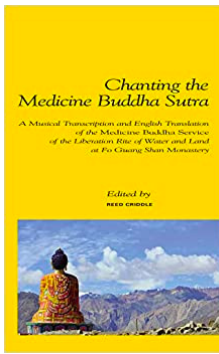

Song of hope: mixed choir a cappella. Words and music: Susanna Lindmark. (Gehrmans 2020)

Promenad i Limhamn [för gitarr] av Sarah Goldberg Cohen. (Eget förlag, 2019)

Sephardische Volksslieder: acht Sätze für vierstimmigen gemischten Chor a cappella [sångtext på ladino] arrangerade av Ohad Stolarz. (Breitkopf & Härtel, 2019)

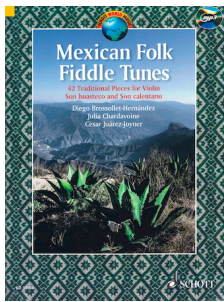

Chanting the Medicine Buddha Sutra: A musical transcription and English translation of the Medicine Buddha Service of the Liberation Rite of Water and Land at Fo Guang Shan Monastery / edited

by Reed Criddle. (A-R Editions, 2020)

Lux Betlehem: advents- och julmusik för orgel / redaktör: Per Gunnar Petersson. (Gehrmans, 2019)

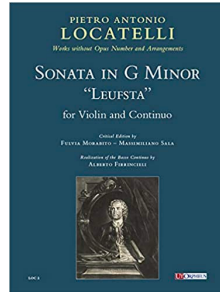
Ol'Jansas låtbok, redaktör: Emma Grut (Gidlunds, 2019)

Mexican folk fiddle tunes: 42 traditional pieces for violin / edited by Diego Brossollet-Hernández, Julia Char-davoine, César Juárez-Joyner. (Schott, 2018)

Six pieces for wind quintet, (2007) av Anders Hillborg. (Faber Music, 2019)

Sonata no. 1 for violin and piano ; Sonata no. 2 in Phrygian mode for violin and piano ; Sonata for violin solo av Eduard Tubin ; edited by Reet Marttila & Sigríd Kuulmann-Martin. (Gehrmans, 2019)

Sonata in G minor "Leufsta": for violin and continuo / Pietro Antonio Locatelli; critical edition by Fulvia Morabito, Massimiliano Sala; realization of the basso continuo by Alberto Furrincieli. (Ut Orpheus Edizioni, 2018)

Svenska dansband: de populäraste låtarna / [urval: Urban Dahlberg]. (Notfabriken, 2018)

Pianotrio av Amanda Maier-Röntgen; källkritisk utgåva av Klas Gagge. (Kungl. Musikaliska Akademien, 2018)

Missa brevis: Imo corde gratias agit för solo, blandad kör och orgel av Monica Dominique. (Gehrmans, 2019)

Nio sånger & Sex sånger båda för röst och piano av Lennart Hedwall (Musikaliska konstföreningen, 2020)

Ithaka op 13 för mezzosopran och orgel (1982) av Michael Waldenby (Musikaliska konstföreningen, 2020)

IAML Call for papers

Deadline för att skicka in förslag på presentationer till kongressen i Prag 25–30 juli 2021 är söndag 31 januari 2021. Både IAML medlemmar och icke-medlemmar upp-

manas att skicka in förslag. Även de som fick sina presentationer godkända i följande omdöme skicka in sina förslag på nytt. Vi håller tummarna att vi ses i Prag i juli! Läs mer på bit.ly/3ngy1v1

Säker webb-adress till smbf.nu

Vår webbandsvarige har gjort vår hemsida till en säker webbplats och den nya adressen är <https://smbf.nu>. Kom ihåg att byta ut dina bokmärken!

Styrelsen kommer att skicka ut riktlinjer för den lösenordsskyddade sidan med medlemslistor som är under uppbyggande.

Summary in English

- Interview with Gustaf Bergel the music librarian at Svensk Musik, a subsidiary to STIM, the organization of copyright protected music
- Elisabet Andersson, Musik- och teaterbiblioteket gives a summary of a workshop in book history

- Tobias Danielsson on newly published books in Swedish and printed music
- Pia Shekhter has written an obituary of Karin Oscarsson, music librarian at Inggesund Academy of Music for 29 years.

